

75 éve jelent meg a kérészéletű DGT Üzemi Ujság

DR. KRISZTIÁN BÉLA

Bevezetés

Baranya megye történetében meghatározó a bányamunkásság, amely a paternalista bányavezetés alatt igyekezett megteremteni önállóbb életét. Mindebben a különböző – közte a szocialista – eszmévilágot valló értelmiség és a képzettebb munkások befolyásolták őket a sajtón keresztül. A sajtó fontos szerepet tölt be a társadalom életében. A bányamunkás-sajtó *Baranya megye* legnagyobb tömegű, az 1860-as évektől egyre nagyobb számú, telepített, szervezett munkásságára alapozott, melynek magatartása más bányavidékekre is hatott. A *Pécsett* országosan elsőként megjelent *Munkás* című lap mellékleteként kiadott *Bányamunkás – Bergarbeiter* 1906-tól jelzi a bányamunkások önálló sajtóját. A kétnyelvű lap kapcsolatot teremtett a bányavidékek között, országosan terjesztették. 1913-tól *Budapest*en, a *Szakszervezeti Tanács* kiadásában megjelenő *Bányamunkás* képviseli a munkásérdekeket.

A *Bányamunkás* számos nehézséggel küzdve vészelte át az első világháború éveit, a *Trianon* utáni évtizedeket, 1945 után összefogva a bányászság érdekeit, száz éve jelen van a hazai sajtóban.

A modern sajtó kialakulását az olvasni tudás általános terjedése, a papír- és nyomdatechnika fejlődése, a közlekedés befolyásolta. A bányászatban többszintű sajtó élt – a tulajdonosi, vezetői, kereskedelmi és pénzügyi érdekek nyomán született sajtó (elsőként a *Bányászati és Kohászati Lapok*) meg az érdekvédelemre szerveződött szakszervezeti sajtó (*Bányamunkás*). A bányászsajtó összefüggött a bányászat gazdasági súlyának és egyesületeinek alakulásával, a fenntartás anyagi lehetőségeivel, a bányász munkásmozgalm kiterjedésével, a kiadványok megítélésével.

A hazai bányászsajtó szakmai, érdekvédelmi és művelődéstörténeti oldalról kevésbé feldolgozott. Ezért is figyelemreméltó Tóth Álmos *A bánya* című szaklapról¹ és Márkus Zsuzsanna *A Borsodi Bányász* című hetilapról írt² tanulmánya. Közleményeik azt a sokirányú bányászati kutatómunkát tükrözik, amely szerte az országban történik, és mindig új vagy más megközelítéssel gazdagítja a bányászattörténetet. Az érdeklődés kiterjedése, az életkorral (is) változó kutatási hajlam kevésbé koordinálható, ezért gyakorta párhuzamos kutatások folynak, közel hasonló témák feldolgozása történik. Gyűjtések várnak kéziratban sorsukra, több helytörténeti munka levéltári letétekbe kerül. Jelentős gyűjtemények válnak gazdátlanná, befogadásuk gyakran szinte lehetetlen a levéltárak, múzeumok szűkössége vagy érdektelensége következtében. Bár a bányászati monográfiák térben és időben sok területet átfognak, többségük nem kellően méltatja a terület vagy a vállalat sajtóját, nemkülönben a belső, vállalati információs rendszereket. A múlt részleteinek jobb megismerése azonban ösztönzi az érdeklődőket. Ilyen a sajtó, benne a bányászati sajtó, ami gazdag ismeretforrás.

„Az újság körülhatárolt földrajzi piacokon terjesztett, az adott közönség általános érdeklődésének kielégítését szolgáló rendszeresen – naponta vagy hetente – kiadott nyomtatott médium”³ és a bányatelepek népessége – épp a vállalati iskoláztatásnak köszönhetően – mindenütt igényelte a saját dolgaikkal foglalkozó sajtótermékeket. Az újság, az újságírók helyzete a 19. század végére körvonalazódott: Magyarországon is kialakult a modern tömegsajtó, ami a sajtópiac átrendeződését eredményezte. Az olvasói igények növekedésének következményeként az újságkiadás nagy befektetést igénylő vállalkozássá vált, amely a gazdaság piaci szabályaihoz

¹ Tóth Álmos (2011): *A bánya, 1908-1919. Egy hajdani bányászati szaklap emlékére.* = *Bányászattörténeti Közlemények*, XI. (6. évf. 1.) sz. 46-63. (*A Bánya* címmel 1868-1938 között 4 lap jelent meg különböző kiadóktól, hosszabb-rövidebb időt megérve.)

² Márkus Zsuzsanna (2012): *A Borsodi Bányász című hetilap.* = *Bányászattörténeti Közlemények*, XIII. (7. évf. 1.) sz. 60-64.

³ Gálík Mihály (1997): *Médiagazdaságtan I-II.* Budapest, Aula Kiadó, 105.

alkalmazkodott⁴. Ennek megfelelően az újságírás, amit kezdetben lelkes műkedvelők vagy irodalmárok űztek, fokozatosan alakult professzionális foglalkozássá. Az újságírók hivatásos véleményalkítókká váltak, akik nem személyes meggyőződésüket, hanem szak tudásukat adták el a lapok tulajdonosának. Az újságok általános szerepe mellett a szakmai újságírás kezdettől követhető, többségük szervezethez is kapcsolható.

Az országos bányászújságok

Két olyan sajtókiadvány van, amely alapításától a bányászat szolgálatában áll, ez a 145 éves *Bányászati és Kohászati Lapok* (1868)⁵ és a százéves *Bányamunkás* (1913), melyek története önmagukban is érdekes tükröi a megjelenésük óta eltelt időszak eseményeinek.

A mecseki bányászsajtó

A mecseki bányavidékről a DGT megjelenésével⁶ váltak rendszeressé a hírek. Az *Arbeiter Zeitung*, majd a *Bányamunkás* és a közsajtó többnyire csak negatív hírekkel szolgáltak. A terület mun-

⁴ Buzinkay Géza (2000): „A haladás közvitézei.” A magyar újságírók öntudatra ébredése a 19. század végén. = *Magyar Média*, 1. sz.

⁵ Nagyrértékű hozzájárulás a történeti feldolgozáshoz a *Bányászati és Kohászati Lapok*, illetve a *BKL Bányászat* bibliográfiája. Összeállította: dr. Izsó István. Miskolc, 2008. Elérhető a Magyar Elektronikus Könyvtárban.

⁶ Babics András (1952): *A pécsvidéki kőszénbányászat története*. Budapest, Közkutatásügyi Könyvkiadó. Újabbán: Huszár Zoltán (2007): *Integrációs kísérlet a Duna-medencében a 19. század végétől a második világháború kezdetéig. Az Első Dunagőzhajózási Társaság (DGT/DDSG) története, pécsi bányászata, különös tekintettel a Társaság pécsi szociális és oktatási infrastruktúrájára*. Doktori értekezés. Pécs, Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Interdiszciplináris Doktori Iskola. Európa és a magyarság a 18-20. században Doktori Téma. 144.

kásnevelésének eszközeként is méltatott sajtót⁷, közte a *Bányamunkást*, a kolóniákon tiltani igyekeztek. A *Mecsekben* önálló bányász-újság megjelentetését „nemzeti okokból” 1916-ban az igen agilis *Grósz Ábris* kezdeményezte *Szászvárott*.

A trianoni *Magyarországon* az osztrák érdekeltségű DGT változatlanul folytatta tevékenységét⁸. Pécsi bányája jelentős rekonstrukción esett túl, a bánya működtetésében a bécsi igazgatóság alkalmazkodott a magyarországi körülményekhez. Pécsvidéki bányai igazgatósága a létesítmények és a termelés biztonsága érdekében szigorú költséggazdálkodással, a bányatelepek életének szabályozásával, a sztrájkok elkerülése érdekében a magyar közigazgatással messzemenő együttműködésben igyekezett (igen változó eredménnyel) a telepek nyugalmát és a folyamatos működést fenntartani. A gazdaságosság egyenetlenül alakult, a munkaviszonyok és bérek miatti végletes baranyai bányamunkás-mozgalmak sorozatosan nehezítették az igazgatóság dolgát. A paternalista bányavezetés egyre nehezebbé vált, a DGT fennállása alatt különböző kritikák célpontja volt.

A DGT az 1920-as évektől következetesen és változatlanul távol tartotta magát a politikai mozgalmaktól. A bányatelepeken érvényesült a magyar asszimilációs politika – a névmagyarosítá-

⁷ Kenedi Géza (1907): A sajtó bevonása a szabad tanítás szervezetébe. = *A szabadoktatás. A Magyar Társadalomtudományi Egyesület által 1907. évi szeptember 26-án és 27-én rendezett szabadoktatási szakértekezlet tárgyalásai és az egyesületi tagok által a pécsi szabadtanítási országos kongresszuson október 4-én és 5-én tartott előadások és beszédek*. Budapest. A Magyar Társadalomtudományi Társaság Elegyes Közleményei. 2. 447.

⁸ A DGT történetét, pécsi tevékenységét 2004-ben, a Társaság alapításának 175. évfordulója alkalmából filmen is megörökítették. A dokumentumfilm, a *Gőzhajó a Dunán – 175 éves a DGT, Dampfschiff auf der Donau – 175 Jahre DDSG* címmel készült el (Videant Film Kft., Budapest – Pécs, 2004. Szerkesztő Somogyvári Márta, rendező, producer: Somogyvári Rudolf. Történészszakértők: Franz Dosch és Huszár Zoltán).

sok⁹, a magyar nyelvű iskolai oktatás támogatta e folyamatot. Az elért állapotot a DGT nem akarta kockáztatni, ezért egyaránt tiltotta a jobb- meg a baloldali törekvéseket, és ezekkel szemben hatásvos eszközökkel küzdött is. 1937-ben a szénkereslet alakulása és az európai helyzet együttesen hatottak oda, hogy a DGT vételre ajánlotta bányáit a magyar államnak. A magyar állam nem élt az ajánlattal – ebben befolyásolta a komlói állami szénbánya távlati fejlesztése (mint egy új vasmű és vegyipari központ háttere), meg a területen jelenlévő *Salgó* magatartása. Alig egy év múltán, a DGT keretein belül is erőteljesen szervezkedő népi német mozgalom¹⁰ ellensúlyozására, a *Baranya megyei* vezetés a DGT magyarországi üzemeinek megvásárlásában látta a megoldást. A berlini német-magyar gazdasági tárgyalásokon magyar részről bejelentet-

⁹ A névmagyarosítás nemcsak személyeket érintett, hanem a DGT idegen hangzású telepnevei is megmagyarosodtak. 1937-től *Mecsekszabolcs*on *Rigli-telep* helyett *György-telep*, *Judenburg* helyett *Ferenc József-telep*, *Felsőtelep* helyett *Szabolcsbányatelep*, *Szent István-akna környéke* helyett *Szent István-telep* lett az új elnevezés. (MOL Z-1359 13. cs. 26. t. Telepnevek magyarosítása. Községi Elöljáróság. Mecsekszabolcs. 1937. július 17.) *Somogy* községben a *Henrik-telep* helyett *Somogybányatelep* a település neve (MOL Z-1359. 13. cs. 26. t. Telepnév-magyarosítás. Községi Elöljáróság, Somogy. 1937. július 17.). *Vasason* három bányásztelep neve változott meg. A *Lichttelepből* *Liggettelep*, *Wiesner-telepből* *Vasasbányatelep*, *Thommen-telepből* *Flórián-telep* lett (MOL Z-1359. 13. cs. 26. t. Telepnevek magyarosítása. Községi Elöljáróság, Vasas. 1937. július 17.). További esemény, hogy *Pécs* szab. kir. város 1938. december 16-i „kisgyűlése” tudomásul vette a *DGT Bányagazgatóság* bejelentését, hogy az egyes társasági lakótelepek „nem magyar hangzású nevét megfelelő magyar névre megváltoztassa.” Így lett az *Ulmann-telepből* „dicső emlékü királynénkről” *Erzsébet-telep*, *Cassian-telepből* „pedig a bányászok védőszentjéről” *Borbála-telep*”. (MOL Z-1359. 13. cs. 26. t. 198. jkv./49.500 F/1938. kisgy. sz. 1938. december 16.). Huszár Zoltán (2007), i. m. 144.

¹⁰ Rózsa András (1992): A népinémet mozgalom erősödése az Anschluss követően a Dunagözhajózási Társaság pécsvidéki bányatelepein. = *Baranyai történetírás. A Baranya Megyei Levéltár Évkönyve*. 1990/1991. Szerk. Szita László. Pécs, 395-410.

ték a vételi szándékot, amit a *Német Birodalom* érdekeire hivatkozva elutasítottak.

A DGT összes magyarországi tulajdona az 1938 márciusában bekövetkezett *Anschluss*-szal a *Német Birodalom* birtokába került. A hajózási társaság pécsi bányája is a *Göring Művek (Reichswerke Hermann Göring AG)* része lett. Bár egy leírás szerint „A Pécsi Bányamű mindennapi életében a kezdeti időben a 'fent' zajló változásoknak nem volt közvetlen érezhető hatása”, a gyakorlatban megkezdődött a DGT bányáinak alaposan átgondolt német minta szerinti átalakítása¹¹. A DGT vezetőit és testületeit sorra cserélték le. Német tanácsadók érkeztek, *Brandl Ferenc*, a DGT bécsi igazgatója kezdeményezte a német nyelvoktatás bevezetését, ehhez megbízható német tanítókat kerestek, *Pécsbánya-telepen* a templomi szentbeszéd német nyelvűségét szorgalmazták, hogy a német származású, de elmagyarosodott bányász népség visszánémetesítését ezzel is segítsék. Erőteltjesen folyt a nagynémet eszme, a nemzetiszocialista ideológia, a német bányászat népszerűsítése. A német bányászok juttatásairól, helyzetéről számos információt terjesztettek, ezzel a nemzeti szocialista rendszert propagálták. Törekedtek olyan személyek bevonására, akik hajlandóak voltak az együttműködésre. A kulturális és szociális változtatásokat széles körben ismertették, néhány hónap alatt több létesítmény készült el – *Vasason* és *Újhegyen* kultúrház épült, *Mecsekszabolcson* 1938. június 9-én¹² a hősi halált halt bányászok emlékművét avatták fel, *Meszesen* egy új lakótelep alapkövét rakták le.

A pécsi lapok többnyire kritikusan írtak a külön életet élő DGT-ről, bár az létezésétől kezdve igyekezett társadalmi kapcsolatait különböző kedvezményekkel erősíteni; ma ezt a vállalatok társadal-

¹¹ A német háborús gazdaságra és aholdingra vö. pl. Meyer, August (1999): *Hitlers Holding. Die Reichswerke „Hermann Göring”*. München, 1999. Europa Verlag, 312-313.

¹² Baranya Megyei Levéltár. Főispáni bizalmas iratok, 43/1938. sz. Baranya megye főispánjának jelentése a Belügyminiszternek, 1938. július 7. A magyar királyi rendőrség pécsi kapitánysága jelentése a főispánnak. 1938. június 30. Idézi: Rozs András (1992), i. m. 398-399.

mi felelőssége (*Corporate Social Responsibility* – CSR) címen tartjuk nyilván.

Már korábban, 1928-ban a DGT pécsi bányagazgatósága vetette fel belső tájékoztatásra egy önálló üzemi lap kiadását¹³, amit akkor a bécsi és budapesti vezetés nem tartott szükségesnek.

Az 1938 utáni új helyzetben a német vezetés hiányolta a propagandacélra is alkalmas üzemi újságot. A megyei és városi közigazgatást meglepte a német bányavezetés aktivitása, a megyében addig többé-kevésbé ellenőrzés alatt tartott nagynémet szervezkedés új fordulata. A *Volksbund (Volksbund der Deutschen in Ungarn – Magyarországi Németek Szövetsége –VDU)* népinémet mozgalom vezetői közvetlenül *Béccsel* tartottak kapcsolatot, a DGT politikai propagandamunkájának irányítóival. Ezek intézkedéseiben nem egyszer megkerülték a pécsi vezetőséget, váratlan helyzet elé állítva őket.

A DGT Üzemi Újság¹⁴

A pécsi és a budapesti DGT-alkalmazottak jó része nem osztotta az új német vezetés nézeteit. Igyekeztek a termelésre koncentrálni, végrehajtani az új besorolási és bérezési követelményeket (1937-től a vājár-foglalkozást szakmává emelték, a DGT-ben is folyamatos a bányamunkások átsorolása), amennyire lehet, a politi-

¹³ A DGT üzemi lap kiadására utal a DGT pécsi bányagazgatója, *Jičínský Jarosláv Tiefenbacher Ferenchez*, a DGT budapesti igazgatójához intézett levelében, amikor a *Reviziós Liga* egyik felvetésére válaszolva említi, hogy „*az üzemi lap engedélyeztetési kérelme a miniszterelnökségi sajtóirodában fekszik el*”. Pécs, 1929. június 7. (MOL Z-1481. DGT 68.90. t.), Krisztián Béla (1999): A mecseki bányászsajtó. Kézirat. Pécs; Krisztián Béla (2003): A mecseki szénbányászat sajtója. = *Baranyanet. Fókuszban*. Sorozatszerkesztő: Huszár Zoltán történész, főmuzeológus.

¹⁴ *DGT Üzemi Újság* 1938. Magyar és német nyelvű vállalati lap, melynek mindössze egy száma ismeretes 1938. november 23-i dátummal. Kiadója és egyben szerkesztője *Zsikó Gyula* volt. Rozs András (1992), i. m. 408.

kai jellegű tevékenységektől elhatárolódní. Ezt nemcsak a bányatelepek korábbi magyar elnevezésével bizonyították, hanem azzal is, hogy megelőzve a bécsi DGT sajtóiroda és a *dr. Hornung György* ügyvéd által kidolgozott német üzemi újságtervet, gondoskodtak az üzemi lap saját elgondolás alapján történő megjelenéséről.

A DGT pécsi igazgatósága 1938 júniusában tájékoztatott a vállalati újság megjelentetéséről. *Szabolcs Rezső* bányai igazgató és *dr. Gulyás László* irodaigazgató a fiatal és tehetséges *Zsikó Gyula* újságírórt kérték fel a kiadói és szerkesztői feladatra¹⁵. *Zsikó Gyula* közismert és kedvelt alakja volt Pécs közéletének. A karrierként is vonzó ajánlat, a távlatok körvonalazása, az új feladat kihívása és a magyar nemzeti szellem érvényesítése együttesen befolyásolták, hogy *Zsikó Gyula* elvállalta a feladatot. A szerkesztő lapvázlatát *Szabolcs Rezső*, *dr. Gulyás László*, *Jancsics Gusztáv* és *dr. Hornung Gyula* látták el kézjegyükkel, a szerkesztő személyesen kérte fel a cikkírókat, megbeszélve a témákat, közösen gyűjtve és szerkesztve az anyagokat.

Az első szám 1938. november 23-án, magyar és német nyelven jelent meg¹⁶. A lapban egyetlen német vonatkozású cikkel sem találkozunk. A vezető cikket *Szabolcs Rezső*, mint „m. kir. bányai ügyi tanácsos”, bányai igazgató jegyezte, és *Ünnepelünk...* című írásában üdvözölte a felvidéki magyarság visszatérését. Bár *dr. Sik Jenő* DGT vállalati jogász a *Volksbund* vezető személyisége volt, Dr. S. J. jelzetű cikkében (*A DGT szociális és kulturális munkája*) a felavatott vasasi és az avatandó újhegyi bányászotthonok létesítéséről adott hírt, de nem szólt népi német összefüggésekről. Hasonlóan csak szakmai ismeretek olvashatók *dr. Lakner Sebestyén* DGT-orvos írásában, holott ő is a *Baranya megyei* népinémet ve-

¹⁵ *Zsikó Gyula* (Magyarürög, Pécs, 1908. 11. 07. – Pécs, 1965. 02. 02). Író, újságíró, könyvtáros, könyvtárigazgató, költő. Írói, szerkesztői munkája mellett sokakat segített az irodalmi érvényesülésben.

¹⁶ MOL Z-1481. DGT 68. cs. 96. t. 134/2.

zetők egyike¹⁷ és a DGT-„visszanémetesítés” híve volt. A szerkesztő az egységes bányászszellem nevében a munkásösszefogásra hívott fel.

A *DGT Üzemi Ujság* magyar és német nyelvű vállalati lapnak mindössze egyetlen száma jelent meg. A beküldött kéziratok¹⁸, a pécsi DGT-vezetők cikktervei (3 db), a romantikus kéziratok, versek (11 db), az üzemi hivatalos közlemény-tervezetek (9 db), a népinémet mozgalom hírei (6 db, országos 2, a DGT-től 4) és a szerkesztő feljegyzései¹⁹ azt tükrözik, hogy megvolt a szándék az újság továbbvitelére, de a DGT-kiadvány sorsát is keresztülhúzta a sajtótörvény²⁰. A DGT pécsi vezetői is megkönnyebbülték, nem kellett a kényes tartalmi ügyekkel foglalkozni.

Az 1920-as, 30-as években a magyar sajtó igen sokszínű volt. Erről 1938-ban 3786 időszaki sajtótermék²¹ tanúskodott, amelyek közül 1564 volt politikai jellegű újság, köztük a *Bányamunkás*. 59 volt a vállalatok által megjelentetett újságok száma, ezek majd' mindegyike megszűnt a sajtórendelet után. A legtöbb sajtótermék

¹⁷ Dr. Lakner Sebestyén 1941. január 5-én a mecsekszabolcsi községi (*Kolárek-féle*) kocsmában tartott gyűlésen németül tartott beszédet a *Volksbund* németeket egyesítő szerepéről és az ifjúságnevelésben betöltött hivatásáról – a résztvevők tiltakozása és bekiabálása között, vö. Rozs András, i. m. 407.

¹⁸ MOL Z-1481. DGT 68. cs. 96. t. 134/2.

¹⁹ Krisztián Béla (1999): A mecseki bányászsajtó. Kézirat. Pécs, 67-75.

²⁰ A törvény III. fejezete az „*Időszaki lapok engedélyezéséről*” előírta, hogy „9. §. *Időszaki lap alapításához, úgyszintén jellegének megváltoztatásához a m. kir. miniszterelnök engedélye szükséges. A már megjelenő időszaki lapok további megjelenéséhez – kivéve a naponkint megjelenő időszaki lapokat – ugyancsak a m. kir. miniszterelnök engedélye szükséges; az engedélyt az 1938. évi augusztus hó 31. napjáig lehet kérni. A részletes szabályokat a m. kir. minisztérium rendeletben állapítja meg. A jelen §-ban foglalt szabályt alkalmazni kell időszaki lap alapítása tárgyában a jelen törvény hatálybalépése előtt megtett... bejelentésekre is.*”

²¹ Györke József (1954): *Az időszaki lap fogalma és jelentősége a magyar sajtójogban*. Doktori értekezés. Debrecen. (Hozzáférhető a *Debreceni Egyetem* internetes adatbázisában.)

Budapesten jelent meg, de a vidéki városok többsége is legalább két helyi politikai lappal büszkélkedhetett²². Gyakori jelenség volt az időleges betiltás, a *Bányamunkás* e korszak alatt többször is erre a sorsra jutott²³.

Az 1938. június 15-én életbe lépett új sajtótörvény hatályon kívül helyezte az 1914-es hasonló jogszabályt. Az 1938. évi XVIII. törvénycikk (Az állami rend megóvása végett szükséges sajtórendészeti rendelkezésekről) a szélsőjobb ellen is irányult, de arányában a baloldali sajtót sújtotta²⁴. A beavatkozás hatékony volt, három kivétellel valamennyi szakszervezeti és szociáldemokrata időszaki lapot betiltották. Ekkor 430, közülük csak a fővárosban 235 lap, az újságok 35%-a szűnt meg. A sajtócenzúra a lapok mondanivalóját is korlátozta²⁵.

Az új törvény kimondta, hogy ezentúl napi- és hetilap, havi folyóirat vagy bármilyen hírlaptudósító alapításához miniszterelnökségi engedély szükséges. A *Miniszterelnökségnek* kellett hozzájárulnia a lap jellegének megváltoztatásához is. Külön rendelet intézkedett arról is, hogy a már megjelenő időszaki lapok további fennmaradásához 1938. december 31-ig a *Miniszterelnökség* engedélyét kell megszerezni. A *Miniszterelnökség* döntései ellen fellebbezésnek nem volt helye²⁶. A kiadó és szerkesztő *Zsikó Gyula* így nagy munkát végzett, hogy a lap 1938 novemberében útjára indulhatott. Fogadtatása kedvező volt.

²² Romsics Ignác: A Horthy-rendszer jellegéről. Elitizmus, tekintélyelv, konzervativizmus. (Hozzáférhető a *Rubicon* történelmi folyóirat internetes honlapján.)

²³ Gergely Ernő (1983): *A Bányaiipari Dolgozók Szakszervezetének története*. Budapest, Bányaiipari Dolgozók Szakszervezete, 49-72.

²⁴ Pintér István (2007): A Horthy-rendszer II. világháború alatti antifasiszta meghurcoltjai és áldozatai. (A *Politikatörténeti Intézetben* 2007 nyarán tartott előadás szerkesztett változata. Hozzáférhető az interneten, az *Elektronikus Periodika Archívumban*.)

²⁵ Szabó Ágnes, Vértes Róbert (szerk.) (1975): *Negyedszázados harc*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 386.

²⁶ Vásárhelyi Miklós: Sajtócenzúra (1939–1944). http://www.ektf.hu/remittenda/tan/74_vasarhelyi_miklos_sajtocenzura.htm-20130505.

Zsikó Gyulának a lap megjelentetéséért a DGT igazgatósága nevében köszönetet nyilvánító Szabolcs Rezső bányaigazgató a további kiadásra „a reménylendő biztató jövő” ismeretében később adna újabb megbízást. Átmenetileg azonban a tartalom célszerűsége, az anyagiak hiánya, a megjelentetés összetett eljárása meg a vállalat erőfeszítéseinek iránya teszi bizonytalanná az üzemi híradó kiadásának további sorsát – írta²⁷. A DGT nyilvánosságát a következő időszakban az igazgatóság és az üzemvezetés körlevelei, a pécsi újságok cikkei, továbbá néhány német és magyar nyelvű vállalati (központi) kiadvány jelentette.

A mecseki bányászat sajtója 1945 után új korszakába lépett, részben a múlt hagyományaira építve, de a mecseki bányászat jelentőségéhez mérten új, önálló újságokat megjelentetve írva tovább történetét²⁸.

A DGT Üzemi Ujság első és egyetlen számának fejléce.

²⁷ Krisztián Béla (1999), i. m. 81-83.

²⁸ Krisztián Béla (1999), i. m. Krisztián Béla (2003), i. m.